

INITIATIEVOORSTEL aan de gemeenteraad

13 februari 2019

Onderwerp: Samenwerkingsverbanden
 Paragraaf: 4.6 Verbonden partijen

Nummer:
 Openbaar

Voorstel

1. Bijgaande startnotitie nader uit laten werken door het college in een oriëntatienota samenwerkingsverbanden, met in ieder geval nadrukkelijke aandacht voor:
 - 1.1. beleidskaders voor het treffen, wijzigen en uittreden van samenwerkingsverbanden;
 - 1.2. opstellen meerjarenbeleidsplan door gemeenschappelijke regelingen;
 - 1.3. ter inzagelegging van de kadernota;
 - 1.4. inzagetermijnen kadernota en ontwerpbegroting;
 - 1.5. verruimen van tijdsbestek tussen de conceptkadernota en ontwerpbegroting;
 - 1.6. instellen adviescommissie;
 - 1.7. bijwonen/ inspreken bij een vergaderingen van het algemeen bestuur door raadsleden;
 - 1.8. oprichting gemeenschappelijk orgaan (raadsregeling);
 - 1.9. initiëren van een gezamenlijke informatieportaal bij Notubox;
 - 1.10. overige afspraken over hoe om te gaan met gemeenschappelijke regelingen;
 - 1.11. uitwerking over waarborgen en invloed van de raad op privaatrechtelijke samenwerking.

Inleiding

Het doel van dit document is om aanknopingspunten te identificeren voor een optimale omgang met samenwerkingsverbanden. Deze aanknopingspunten moeten leiden tot versteviging van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad. De Wet gemeenschappelijke regeling geeft meer ruimte aan gemeenteraden dan velen denken. De gemeenteraden in de regio's Twente, Drechtsteden, Noord-Holland Noord en West-Brabant hebben dit al laten zien. Het is van belang dat gemeenteraden gebruik maken van de rechten die de wet geeft. Helaas gebeurt dit nog te weinig. Daarnaast is het van belang dat de raad een bepaald kennis- en informatieniveau heeft met betrekking tot de omgang met samenwerkingsverbanden. Naast de rechten die een raadslid heeft ten aanzien van een publiekrechtelijke samenwerking is veel onduidelijk over de privaatrechtelijke samenwerking. In de privaatrechtelijke samenwerking is het Burgerlijk Wetboek veelal leidend. Het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) mag dan wel in veel gevallen eerstverantwoordelijk zijn, de raad is altijd eindverantwoordelijk. De toenemende mate van ontevredenheid heeft ook kabinet van Rutte III bereikt, die de intentie uitspreekt om de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) aan te passen, met het oogmerk de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking te verbeteren.

Argumenten

1. *Door het vaststellen van een oriëntatienota samenwerkingsverbanden kunnen duidelijke afspraken gemaakt worden*

In de nog op te stellen oriëntatienota samenwerkingsverbanden is het mogelijk, in samenspraak met het college, concrete keuzes te maken door de raad over o.a. bevoegdheden van de raad, college, algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling, processen over besluitvorming, juiste en volledige (actieve) informatiestroom van de gemeenschappelijke regeling en college, evaluatiemomenten, de gefaseerde aanpak van de overige voorstellen uit dit initiatiefvoorstel en mogelijk andere afspraken niet benoemd in dit initiatiefvoorstel. De keuzes die tijdens de behandeling van de oriëntatienota worden gemaakt zullen achtereenvolgens leiden tot de uiteindelijke beleidsnota samenwerkingsverbanden.

1.1. Opstellen beleidskaders voor het treffen, wijzigen en uittreden van samenwerkingsverbanden
 Evenals bestaande samenwerking is het cruciaal om ontwikkelingen in de gemeentelijke taakuitvoering structureel tegen het licht te houden. Dit kan aanleiding geven tot het treffen, wijzigen of uittreden van samenwerkingsverbanden. De nog op te stellen oriëntatienota zal uitgangspunten voor treffen, wijzigen en uittreden van samenwerkingsverbanden voorleggen.

1.2. Met een meerjarenbeleidsplan in het tweede jaar van elke nieuwe raadsperiode, kan sturing gegeven en na vier jaar geëvalueerd worden

Bij elke nieuwe raadsperiode wordt naar enige tijd onderhandelen tussen partijen een coalitie akkoord opgesteld met ambitie, doelen en concrete maatregelen. Van het dagelijks bestuur bij de gemeente (college) wordt verwacht uitvoering te geven aan dit akkoord. Het is dan ook niet meer

dan normaal dat een gemeenschappelijke regeling, met een dagelijks bestuur, eenzelfde soort bestuursakkoord of meerjarenbeleidsplan vaststelt. De raad kan hierbij sturing geven en controle uitoefenen op de gestelde ambities, doelen en maatregelen van de gemeenschappelijke regeling.

1.3. Het ter inzage leggen van de kadernota zorgt voor een betere sturing door de raad

Voorstel is om de publiekrechtelijke zelfstandige organisaties op te leggen de conceptkadernota op te sturen naar de deelnemende gemeenten ter inzage voor zienswijze. Op dit moment is het formeel nog niet geregeld dat conceptkadernota's ter inzage komen te liggen bij gemeenteraden.

1.4. De wettelijke termijn van 8 weken blijkt in de praktijk onvoldoende om tijdig een zienswijze in te dienen

In de praktijk blijkt het niet haalbaar de behandeling van de conceptkadernota en de ontwerpbegroting binnen 8 weken af te ronden. Mocht de gemeenteraad gebruik willen maken van zijn enige formele invloed, middels een zienswijze, kan de raad het op dit moment niet tijdig indienen bij het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Het is om die reden raadzaam de inzagetermijn te verlengen naar 10 weken. Er kan ook voor een andere insteek gekozen worden om onder de druk van de 8 wekelijkse inzagetermijn te komen. In veel gemeenten is gekozen voor een "politieke markt". Hierbij zijn er geen extra vergaderdagen. Wel worden er verschillende vergaderingen gehouden op dezelfde avond. De besluitvorming over zienswijzen kunnen in dit model sneller afgehandeld worden.

1.5. Verruimen van tijdsbestek tussen de conceptkadernota en ontwerpbegroting

De fictieve tijd voor de ter inzagelegging van de conceptkadernota en de wettelijke voorgeschreven tijd voor de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling wringt. De ter inzagelegging van de kadernota en de ontwerpbegroting overlappen elkaar. Hierdoor kunnen raden niet effectief sturen bij de behandeling van de kadernota, voor de ontwerpbegroting. Voor een goede procesgang van de P&C documenten van de gemeenschappelijke regeling is het goed om het tijdsbestek tussen de kadernota en de ontwerpbegroting verder uit elkaar te halen. Voorstel is om de publiekrechtelijke zelfstandige organisaties op te leggen vóór 15 december de conceptkadernota op te sturen naar de deelnemende gemeenten ter inzage voor zienswijze.

1.6. Een adviescommissie kan deskundig advies geven over de P&C documenten waardoor de controlerende taak van de raad wordt versterkt

Artikel 24 en 25 Wgr biedt het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling, op voorstel van het dagelijks bestuur, de ruimte om een vaste commissies van advies in te stellen. Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam kan commissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen indien de regeling in deze mogelijkheid voorziet. Een adviescommissie kan bijdragen aan de behartiging van technische kennis en kunde van de gemeenteraad met betrekking tot de algemene financiële en beleidsmatige kaders van de gemeenschappelijke regeling. In eerste aanleg staat de adviescommissie ten dienste van het algemeen bestuur. Dit neemt niet weg dat het advies aan het algemeen bestuur tezamen met de P&C documenten opgestuurd kunnen worden naar de deelnemende gemeenten. Dit voorstel is te vergelijken met de werkwijze van de CMO.

1.7. Door raadsleden uit te nodigen om een vergadering van het algemene bestuur bij te wonen of in te spreken wordt de democratische legitimiteit van de Wgr versterkt

Om de afstand te verkleinen en controle te houden op de gemeenschappelijke regeling is het bijwonen en/of inspreken bij een vergadering van het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling een goed alternatief. Een goed voorbeeld waarbij raadsleden zouden kunnen inspreken bij het algemeen bestuur is in het geval een betreffende gemeenteraad een zienswijze heeft ingediend.

1.8. Oprichting van een gemeenschappelijk orgaan (raadsregeling) met Cleantech gemeenten voor visievorming door raden

Om meer uniformiteit in visievorming op processen, structuren en inhoud te krijgen is een gemeenschappelijke organisatie wenselijk. Hierbij zijn alle deelnemende gemeenten van de Stedendriehoek eigenaar van de organisatie en draagt iedereen een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Een zelfstandige organisatie met organisatiekracht is minder kwetsbaar dan bijeenkomsten die worden georganiseerd door individuele gemeenten afzonderlijk van elkaar. Het gemeenschappelijk orgaan, in vorm van een raadsregeling, is uitermate geschikt voor visievorming voor raadsleden in de regio.

1.9. De mogelijkheid verkennen voor een gezamenlijke informatieportaal bij Notubox onder deelnemende gemeenten

Notubox maakt het mogelijk voor gemeenten om van een gezamenlijke informatieportaal gebruik te maken. Hierdoor krijgen alle gemeenteraden tegelijk beschikking over de P&C documenten. Enkele regio's in Nederland maken hier al gebruik van.

1.10. Overige afspraken over de gemeenschappelijke regelingen

Het is wenselijk dat raadsleden tijdig weten op welke vergaderdata, -tijden en –locatie de gemeenschappelijke regeling vergadert. De informatie bij de aanbidding van de conceptkadernota of ontwerpbegroting dient uniform en eenduidig te zijn. Ook dienen de deelnemende gemeenten te beschikken over zienswijzenotities van de publiekrechtelijke zelfstandige organisaties. Verder is het raadzaam om te bestuderen in hoeverre het mogelijk is dat gemeenteraden in de regio op dezelfde dag een raadsvergadering houden, zoals dat bij alle colleges op dinsdag is.

1.11. Waarborgen en invloed bij privaatrechtelijke samenwerking

Het is noodzakelijk dat de raad, in ieder geval, bekend is met de waarborgen van het privaatrecht, zoals inlichtings- en verantwoordingsplicht, financiële controle, openbaarheid, klachtrecht en aansprakelijkheid. Hierdoor zijn raadsleden bekend met welke rechten zij wel en niet hebben bij privaatrechtelijke samenwerking.

Risico's

Er bestaat een kans dat samenwerkende gemeenteraden, colleges B&W en de gemeenschappelijke regelingen niet overtuigd raken van de nut en noodzaak van de voorstellen gedaan in dit initiatiefvoorstel. Voor de uitvoering van de voorstellen is het om die reden van belang om de betrokken partners hiervan eerst te overtuigen alvorens gestart wordt met de uitvoering van de voorstellen. De planning zoals bijgevoegd in de notitie van het initiatiefvoorstel is hierbij een belangrijke handreiking.

Communicatie

Communiceren naar alle gemeenteraden, griffiers, colleges B&W en gemeenschappelijke regelingen

Vervolg actie college

De voorstellen zoals opgenomen in dit initiatiefvoorstel nader uit te werken in een oriëntatienota. Het uit te werken aan de hand van de tijdsplanning zoals bijgevoegd in de notitie van dit initiatiefvoorstel. In deze tijdsplanning speelt de raad van Voorst drie keer een belangrijke rol, namelijk vaststellen startnotitie (initiatiefvoorstel), vaststellen oriëntatienota en vaststellen beleidsnota. Bij de behandeling van deze startnotitie kunnen raadsfracties wensen en bedenkingen ten aanzien van de voorstellen kenbaar maken. Met de startnotitie en de wensen en bedenkingen van de raad kan het college een oriëntatienota opstellen. In deze oriëntatienota werkt het college de voorstellen, uit deze startnotitie en de wensen en bedenkingen van de verschillende raadsfractie, nader uit. Bij het vaststellen van deze oriëntatienota maakt de raad haar uiteindelijke keuzes. Op basis van deze gemaakte keuzes kan het college de beleidsnota samenwerkingsverbanden opstellen.

Robert Bosch, Gemeente Belangen

Bijlagen:

Notitie initiatiefvoorstel gemeenschappelijke regelingen

Gerelateerde stukken:

Wet gemeenschappelijke regeling